

Hő- és füstelvezetés szerepe az építészeti tűzvédelemben

SZAKMAI NAP – Nyíregyháza
2018. június 15.

Nagy Katalin

Tűzvédelmi szakmérnök

Kérdéseink

- Miért?
- Hova ?
- Hogyan?
- Mivel?
- Ki?

Miért van szükség hő-és füstelvezetésre?

Kiindulás- A hő- és füstelvezetés céljai

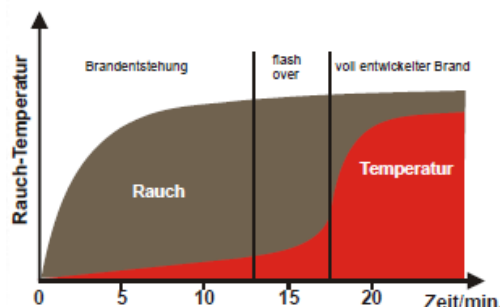
A tűz fő károsító tényezői:

a hőmérsékletemelkedés

a füst toxikussága és korrozív hatása

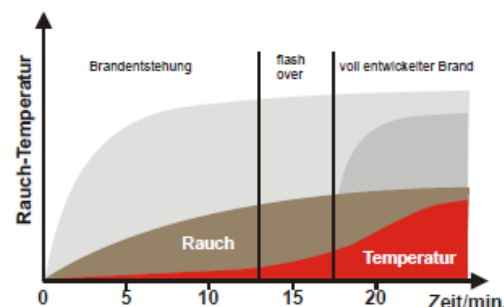
A **halálos** áldozatok **90%-a** a **füst** következményeitől veszti életét.
A fő veszélytényező a **szénmonoxid**: a halálesetek 40%-ánál ez a felelős!
Ez a koncentráció függvényében **3 lélegzetvétel után eszméletvesztéshez**
10 lélegzetvétel után halálhoz vezet.

Nincs hő- és füstelvezetés

Menekülési lehetőség alig 3 perc!

Van hő- és füstelvezetés

Menekülési lehetőség több, mint 10 perc!

Pánik és haladási sebesség

Bármilyen anyag égésénél a rövid idő alatt nagy mennyiségű **füst**gáz képződik.

↓
Ez (korom, hamu, folyékony szénhidrátok, gáz halmazállapotú összetevők) **a füst csökkenti a láthatóságot és befolyásolja a látásorientációt.**

Látótávolság

20 m feletti
10-15 m
10 m alatti

Hatása

Jól érezzük magunkat.
Bizonytalanságot érzünk.
Pánik léphet fel.

↓
Ennek következménye a **haladási sebesség** csökkenése! Pl.:

15 m-es látótávolságnál
5 m-es látótávolságnál csak

1,2 m/s,
0,5 m/s haladási
sebességgel számolhatunk.

Kiindulás-A hő-és füstelvezetés fő feladatai

Menekülési utak
füstszegény légterének
biztosítása

Életvédelem

Épületszerkezetek,
berendezések,
értéktárgyak védelme

Vagyonvédelem

Füst és égésgázok okozta
károk csökkentése

Kárenyhítés

A láthatóság biztosítása,
tűzfészek elérhetősége

**Tűzoltói
beavatkozás
segítése**

Előírás- Hő- és füstelvezetést kell létesíteni

88. § (1)

- a) **1200 m²**-nél nagyobb alapterületű helyiségben,
- b) **tömegtartózkodásra** szolgáló helyiségben,
- c) **menekülési útvonalon** a füstmentes lépcsőház, a füstmentes lépcsőházi előtér és a tűzgátló előtér kivételével,
- d) **100 m²**-nél nagyobb alapterületű **pinceszinti** helyis.,
- e) **fedett átrium**okban,
- f) ott, **ahol** a rendeltetés alapján **e rendelet előírja**,
- g) **speciális építmény** esetén a XII. fejezet alapján vagy
- h) ott, **ahol** a rendeltetés és a füstfejlődés jellemzői alapján, a kiürítés és a tűzoltó beavatkozás feltételeinek biztosítása céljából a tűzvédelmi **szakhatóság előírja**.

Előírás- Hő- és füstelvezetés mértéke

9. melléklet 1. táblázat

	A		B			C
1	érintett helyiség		természetes füstelvezetés legkisebb mértéke			Légcsere mértéke (ha nem a hatásos nyílásfelületet alkalmazzák)
2			füstszakaszonkénti hatásos nyílásfelület		füstszegény levegőréteg magassága (m)	
3			a helyiség alapterületének%-ában kifejezve	minimuma (m²)		
4	menekülési útvonalat képező	közlekedő, folyosó	1	1 m²	-	-
4			-	-	-	30/óra
5		Lépcsőház	5	1 m²	-	30/óra
6	Fedett átrium		3	1 m²	-	-
7	1200 m²-nél nagyobb alapterületű helyiség	a füstszakasz számított belmagassága legfeljebb 4 m	1	-	-	-
8		a füstszakasz számított belmagassága meghaladja a 4 m-t	TvMI	-	a számított belmagasság fele, de legalább 3 m	-
9	Tömegtartózkodásra szolgáló helyiség		1	3 m²	-	-
10	Pincszinti helyiség		1	0,3 m²	-	-

illetve számítással meghatározott

Mi változott?

Változások:

- Hő- és füstelvezetés / füstmentesítés markánsabb elkülönülése
- Fogalmak változása
- Rendeltetés szerinti differenciálódás
- Szerkesztési paraméterek változása
- Frisslevegő utánpótlás változása

**Rutin helyett újratanulás,
részletek felfedezése**

Fogalmak változása – példák

48. *füstgyűjtő tér*: a füstszakasz légterének felső, a füstszegény levegőréteg feletti része, amely oldalhatáraival meggátolja a füst szétterülését, valamint korlátozza annak lehűlését a felhajtóerő biztosítása céljából - *új*

66. *hő- és füstelvezető rendszer*: hő- és füstelvezető, légpótló szerkezetek, berendezések és azok működtetését biztosító megoldások és rögzítéseik összefüggő rendszere, a beépített tűzjelző berendezés kivételével - *változott*

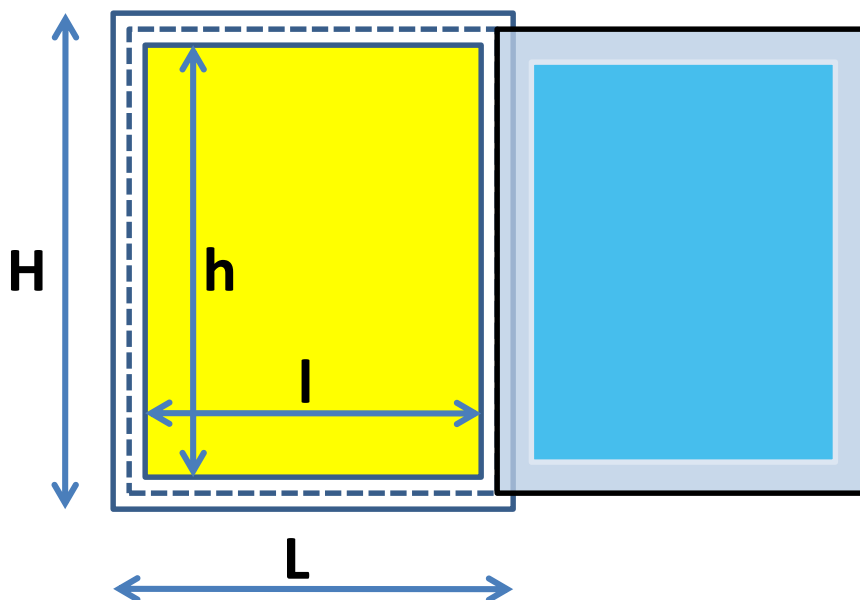
127. *számított belmagasság*: a füstszakasz légtérfogatának és alapterületének hányadosa, méterben megadva- *új és változott*

137. *tető-felülvilágító*: a helyiséget felülről lezáró szerkezet alatti helyiség, térrész bevilágítását szolgáló építési termék-
változott

Fogalmak változása – példák

geometriai nyílásfelület – kikerült, lsd. TvMI

Homlokzati hő és füstelvezető/légpótló nyílászárny geometriai felülete: a nyitott állapotban lévő nyílászárny által a beépítési keret síkjában szabaddá tett felület

szabad nyílásfelület = $l \times h$

**Hatásos nyílásfelület = szabad nyílásfelület $\times C_v$
ha a 9. melléklet
2. és 4. táblázatát használjuk**

C_v = átfolyási tényező

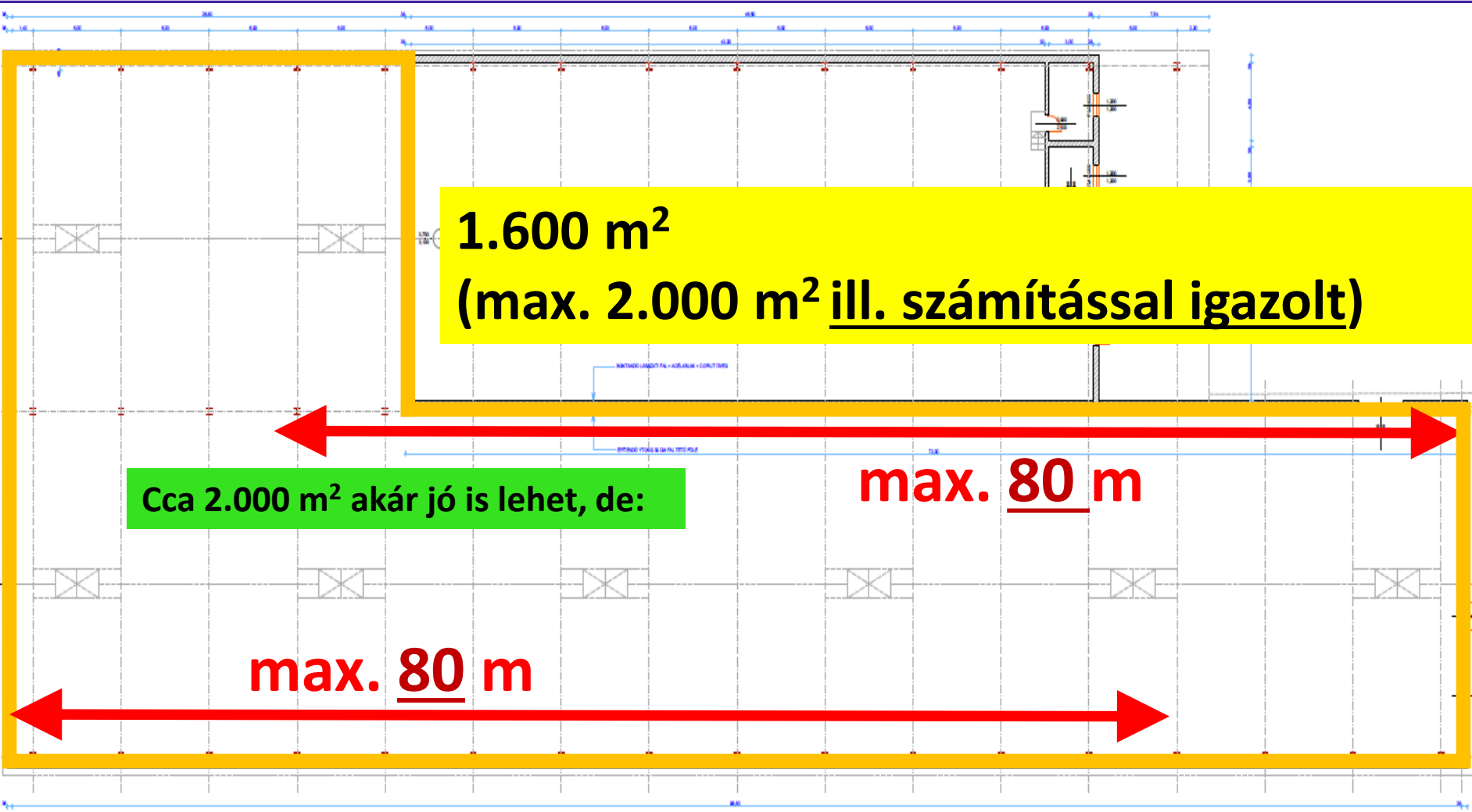

Rendeltetés szerinti differenciálódás

15. Oktatási, nevelési, gyermekfoglalkoztató, játszóház rendeltetés

(8) **A 200 m²-nél nagyobb alapterületű játszóház** létesítése esetén a gyermekek foglalkoztatására szolgáló helyiséget hő és füst elleni védelemmel kell ellátni. Gravitációs füstelvezetés esetén a helyiség **alapterületének 1%-át** elérő hatásos nyílásfelületű hő- és füstelvezető, valamint légpótló felületet kell kialakítani. Gépi hő- és füstelvezetés esetén a szükséges elszívási és légpótlási teljesítmény 2 m³/s legyen a gravitációs füstelvezetéshez és légpótláshoz tartozó hatásos nyílásfelület minden m²-ére számítva.

Szerkesztési paraméterek változása

1.600 m²
(max. 2.000 m² ill. számítással igazolt)

Cca 2.000 m² akár jó is lehet, de:

max. 80 m

max. 80 m

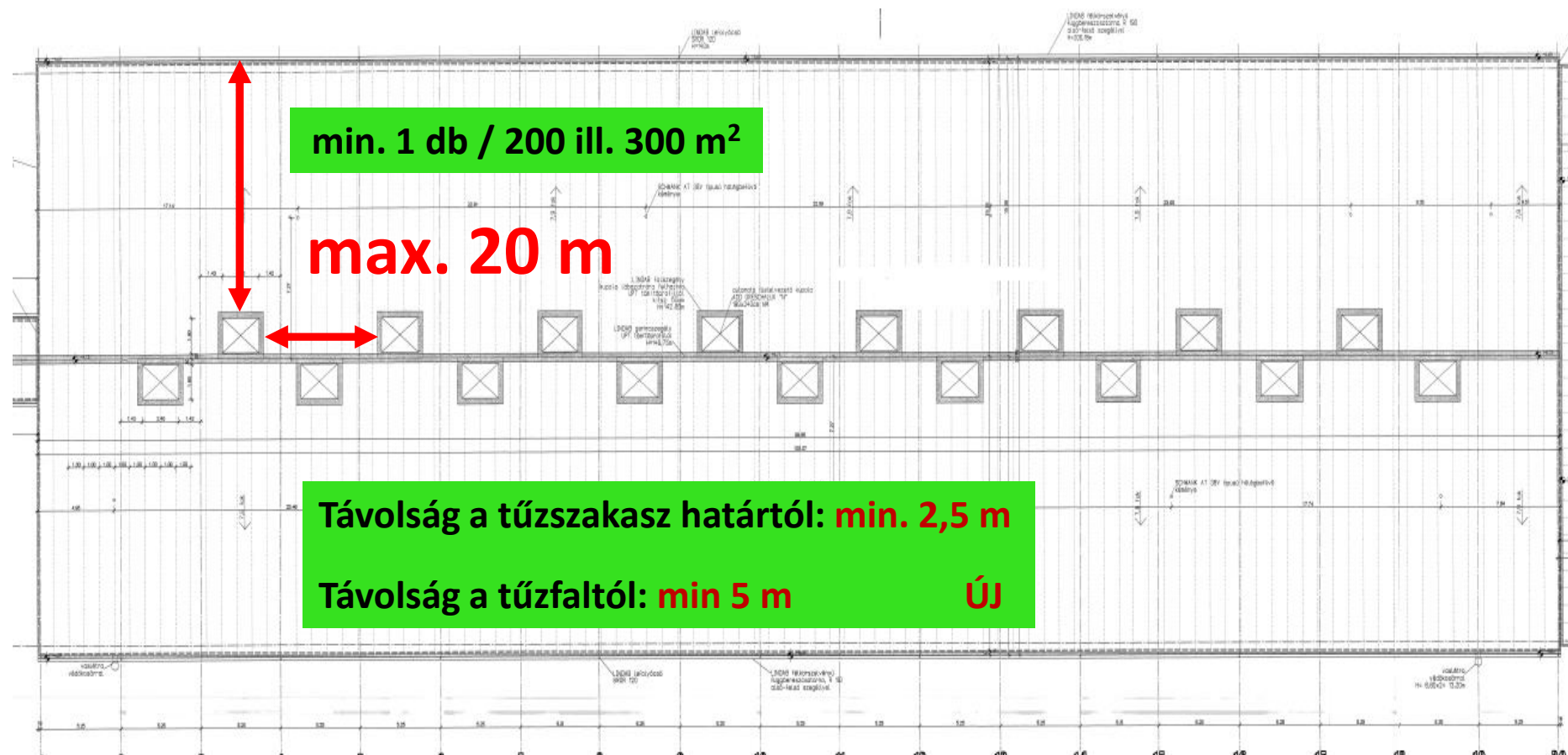
Szerkesztési paraméterek változása

min. 1 db / 200 ill. 300 m²

max. 20 m

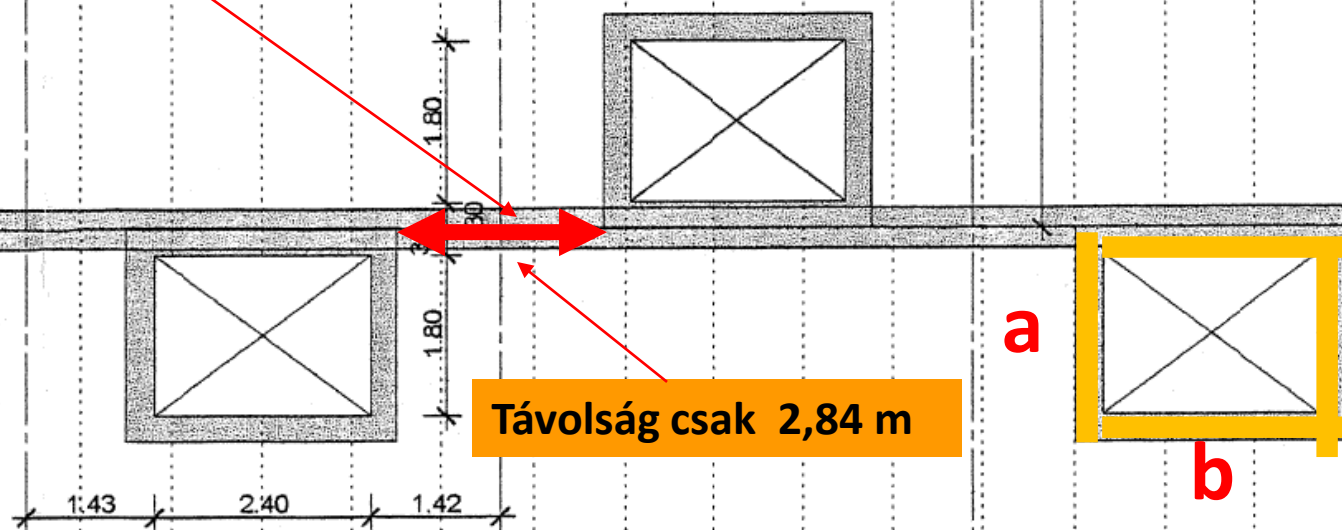
Távolság a tűzzszakasz határtól: min. 2,5 m

Távolság a tűzfaltól: min 5 m ÚJ

Szerkesztési paraméterek változása

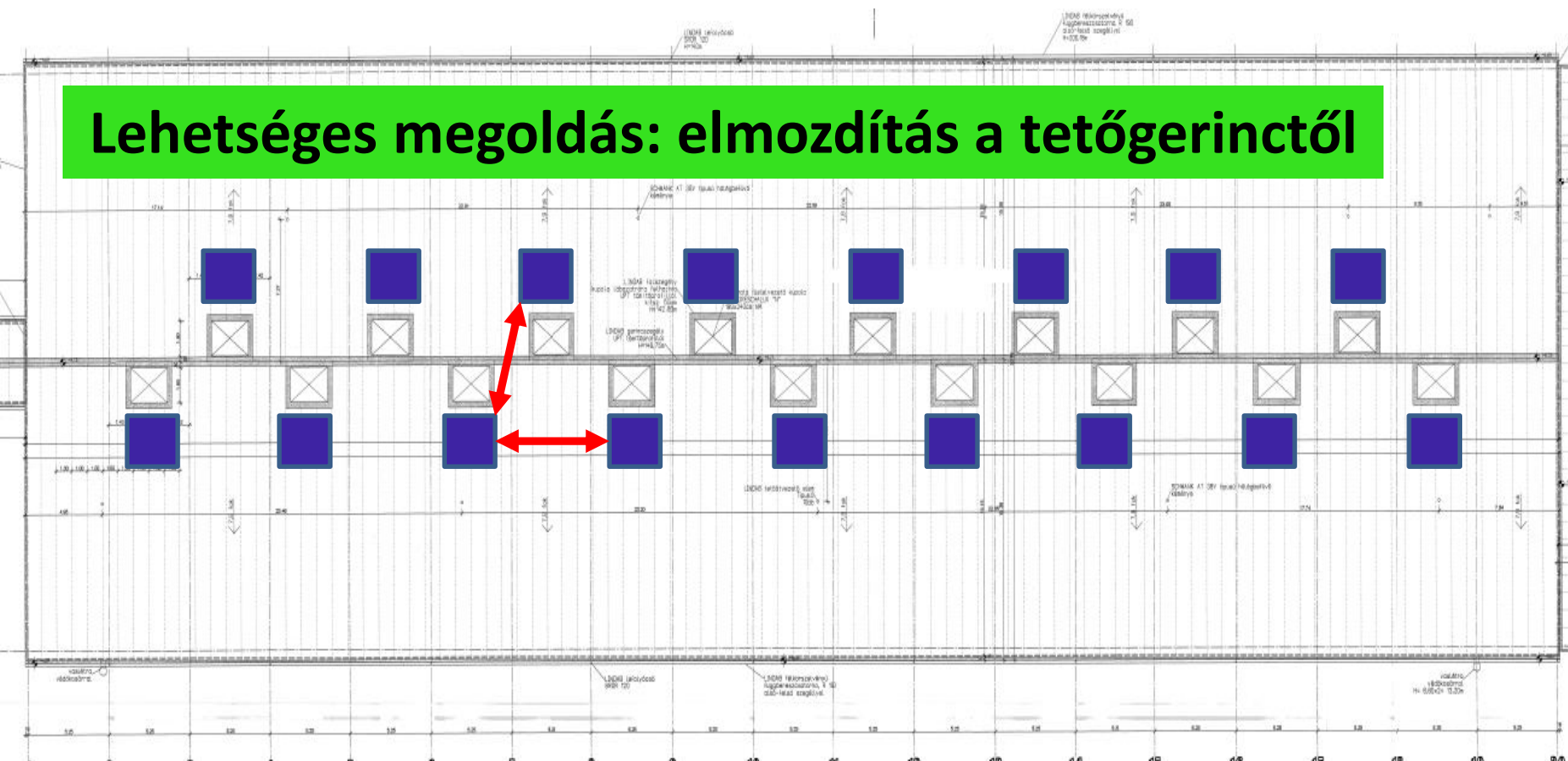
min. 2b NEM VÁLTOZOTT (itt min. 4,8 m)

Távolság csak 2,84 m

Szerkesztési paraméterek változása

Lehetséges megoldás: elmozdítás a tetőgerintől

Frisslevegő utánpótlás változása – 1/3-os szabály

95. § (1) A természetes légpótlás mértéke megegyezik a természetes füstelvezetés 9. mellékletben foglalt 1. táblázatban előírt mértékével.

(3) Egy légteret képező és több füstszakaszból álló helyiségben a légpótlást a legnagyobb mértékű füstelvezetésre kötelezett füstszakasz alapján,

a) két füstszakasz esetén a másik füstszakasz füstelvezetésének 1/3-ával,

b) három füstszakasz esetében a másik két füstszakasz füstelvezetésének 1/3-ával,

c) négy vagy több füstszakasz esetében a második, harmadik és a negyedik legnagyobb mértékű füstelvezetésre kötelezett füstszakasz füstelvezetésének **1/3-ával megnövelve** kell méretezni.

Elektromos kábelezés - nem változott

Alak- és funkció tartó?

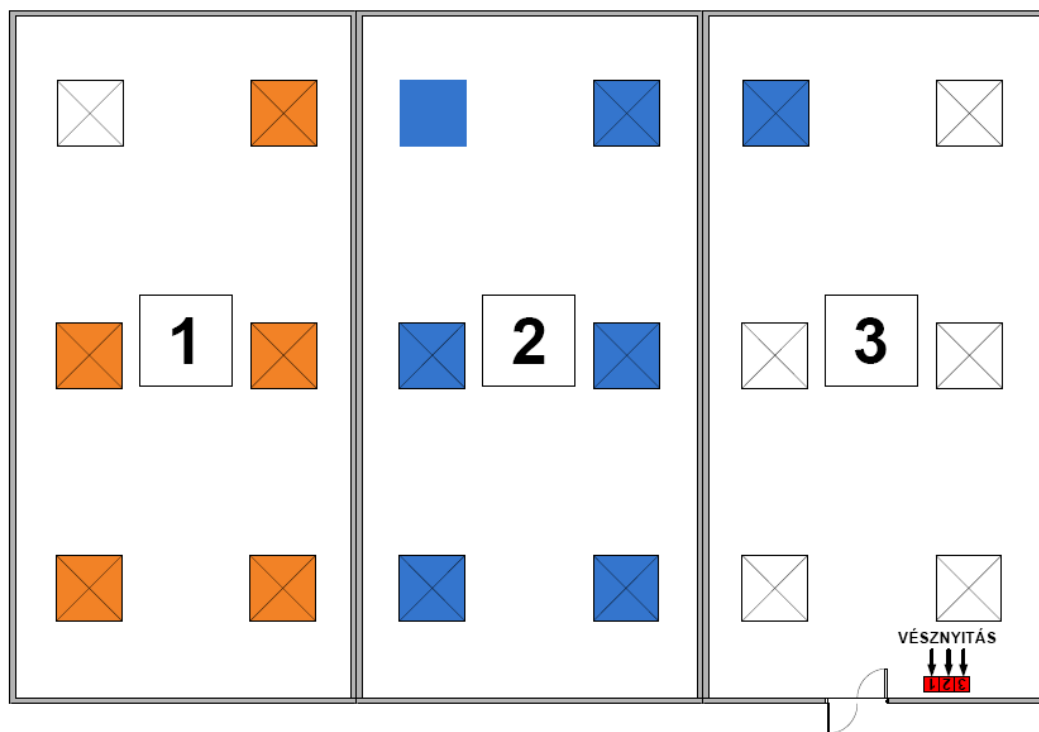

Üzembe helyezés – Karbantartás - nem változott

Nyitáspróba fontossága: az nyíljon, és csak, az aminek nyílnia kell!

FÜSTSZAKASZRAJZ

Mivel - Milyen termékmegoldások léteznek?

„Konfekció” termékek: tetőre

Kupolák mérete 100 x 100 → 230 x 300 cm

Sáv-felülvilágítók

szélesség 1,5 m → 6 m

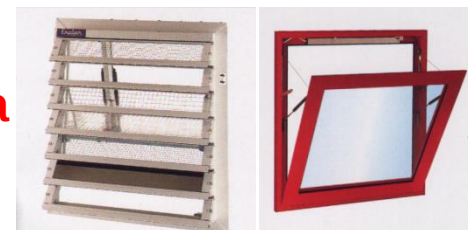
nyílászárny 100 x 100 → 200 x 300 cm

„Méretes szabóság”: tetőre és homlokzatra

Nyílászárnyas és zsalus megoldások

Méretezés: mm-es osztással

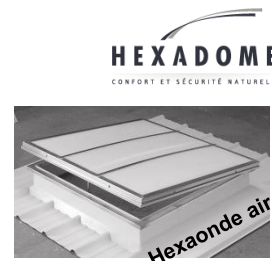
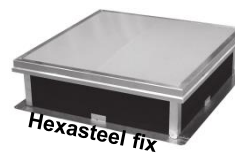

Ma is jól ismert gyártók:
elkezdik első kupoláikat gyártani

Funkció:

felülvilágító

szellőztető

füstelvezető

Működtetés:

mechanikus

pneumatikus

elektromos

CO2-es vésznyitó

RWA központ

Mivel – Működtetés és nyitás kapcsolata – kupola és homlokzat

Mi van a „kupolában” MŰKÖDTETÉS

Mi van a „falon” NYITÁS

mechanikus

Gázrugós teleszkóp

pneumatikus

Pneumatikus munkahenger

elektromos

Elektromos motor

Csőrlő
- kupolánként egy

CO2-es vésznyitó
- füstszakaszonként

HFR központ
- több füstszakasz

Mivel

305/2011/EU rendelet - CPR

a harmonizált műszaki előírások alapján gyártott építési termékek / készletek forgalomba hozatalát szabályozza.

275/2013 (VII. 16.) Korm. rendelet

a betervezést és a beépítést.

25/2014.(XII.5.) BM rendelet

a védelmi célokat és szinteket.

Szabályozási különbségek esetén ez egyben szintek közötti eligazodást is segíti.

I. Építési termék / készlet

CPR

Harmonizált
műszaki előírások

hEN
szabvány

EAD

eu. értékelési doku.

Teljesítmény állandóság: 1+; 1; 2+; (3; 4)

**TELJESÍTMÉNY-
NYILATKOZAT**
„A”

CE jelölés

Kormányrendelet

Nem harmonizált
EU szabvány

Nemzetközi szabvány

Magyar szabvány

Nemzeti műszaki értékelés

hatályos ÉME

**TELJESÍTMÉNY-
NYILATKOZAT**
„B”

CE nem lehetséges

II. Építményszerkezet

➤ Laboratóriumi
vizsgálati jelentés

➤ EuroCode

➤ Építési
naplóbejegyzés

• Laboratórium
igazolásán alapuló

• Jogszabályi
előírásoknak való
megfelelőséget
igazoló

➤ Szakértő
nyilatkozata (55/201
3. (X. 2.) BM rend.)

I. Építési termék / készlet

CPR

Harmonizált
műszaki előírások

hEN
szabvány

EAD

eu. értékelési doku.

Teljesítmény állandóság: 1+; 1; 2+; (3; 4)

**TELJESÍTMÉNY-
NYILATKOZAT
„A”**

CE jelölés

Kormányrendelet

Nem harmonizált
EU szabvány

Nemzetközi szabvány

Magyar szabvány

Nemzeti műszaki értékelés

hatályos ÉME

**TELJESÍTMÉNY-
NYILATKOZAT
„B”**

CE nem lehetséges

II. Építményszerkezet

➤ Laboratóriumi
vizsgálati jelentés

➤ EuroCode

➤ Építési
naplóbejegyzés

• Laboratórium
igazolásán alapuló

• Jogszabályi
előírásoknak való
megfelelőséget
igazoló

➤ Szakértő
nyilatkozata (55/201
3. (X. 2.) BM rend.)

I. Építési termék / készlet

CPR

Harmonizált
műszaki előírások

hEN
szabvány

EAD

eu. értékelési doku.

Teljesítmény állandóság 1+; 1; 2+; (3; 4)

TELJESÍTMÉNY-
NYILATKOZAT
„A”

CE jelölés

II. Építményszerkezet

CPR

Hő – és füstelvezetés:

hEN szabvány szerinti
építési termék / készlet.

MSZ EN 12101 (1-10)

TELJESÍTMÉNY-
NYILATKOZAT
„A”

CE jelölés

Alapfogalmak

Mi a teljesítményjellemző?

- Amit vizsgálunk

(pl. léghanggátlás, hőátbocsátás, hőterhelési oszt. ...)

Mi a teljesítményszint?

- Amit „tud” a termék

(pl. R_w 55 (-1 ; -4); $k=1,18$ W/m²K; SL 250 ...)

Mi a DoP?

- Teljesítménynyilatkozat – magyar nyelvű

(Declaration of Performance)

Mi a legfontosabb dokumentuma?

TELJESÍTMÉNYNYILATKOZAT

- kötött formai és tartalmi előírások (lsd. III. melléklet)
- harmonizált műszaki előírás megnevezése
(pl. szabvány szám EN12101-2)
- összes teljesítményjellemző jegyzéke
(mindazt, amit a szabvány vizsgálni rendelt)
- teljesítményszint soronkénti megadása
(min. 1 érték + NPD)

Teljesítményszintek az OTSZ-ben?

91. § (1) A hő- és füstelvezető szerkezet

a) bevilágító felületének, kupolájának tűzvédelmi osztálya **A1-D**,

b) megbízhatósági nyitási ciklusainak száma

ba) közösségi rendeltetésű füstszakasz esetén **Re 1000**,

bb) egyéb rendeltetésű füstszakasz esetén **Re 300**,

bc) közösségi rendeltetésű füstszakaszban kétfunkciójú szerkezet esetén

Re 10 000 + 1000,

bd) kétfunkciójú szerkezet esetén **Re 10 000 + 300**,

c) szélterelőinek vibrációja 10 Hz-nél nagyobb csillapítású,

d) külső szívóhatással szembeni ellenállása (statikus ellenállás, jelzése:

WL(min) 1500 Pa,

e) hővel szembeni ellenállása **B = 300 °C** és

f) égvecsepegési kategóriája – a vízszinteshez képest 120°-nál nagyobb mértékben kinyíló szerkezet kivételével – **d0**.

(2) A hő- és füstelvezető szerkezet nyitását biztosítani kell legfeljebb **250 Pa** függőleges megoszló teher (hóteher, jelzése: **SL**) esetében is.

(3) Az alacsony belső hőmérsékleten történő nyitást

a) általános rendeltetésű helyiségeknél **T = 0 °C** és

b) hűtőházi technológiánál a nyitást legalább **T = -15 °C** hőmérsékleten kell biztosítani

Mit ellenőrizhet a hatóság?

Mit tett a tervező?

1.- Megjelölt egy egyértelműen beazonosítható terméket?

Ezzel annak összes teljesítményjellemzője elvárt műszaki teljesítmény lesz. Az is, ami éppen ott nem is fontos.

2.- A beépítendő termékre elvárt műszaki teljesítményeket határozott meg?

Arra, ami az adott beépítés szempontjából lényeges, szükséges.

Mi a tervező feladata? Ellenőrizzük!

Gyártói teljesítménynyilatkozatok begyűjtése.

Azok kritikus értékelése formai és teljesítmény szempontból.

Az adott tervezési feladathoz tartozó

- teljesítménynyilatkozatok,
- műszaki paramétereket tartalmazó gyártói nyilatkozatok

archiválása a projekt dokumentációba.

Ellenőrzési feladat?

CE Tanúsítvány ellenőrzése.

Dokumentumok a CPR

Előtt

CE Tanúsítvány

CE Megfelelőségi
nyilatkozat

+
szállítói megfelelőségi nyilatkozat
kivitelezői nyilatkozat

Után

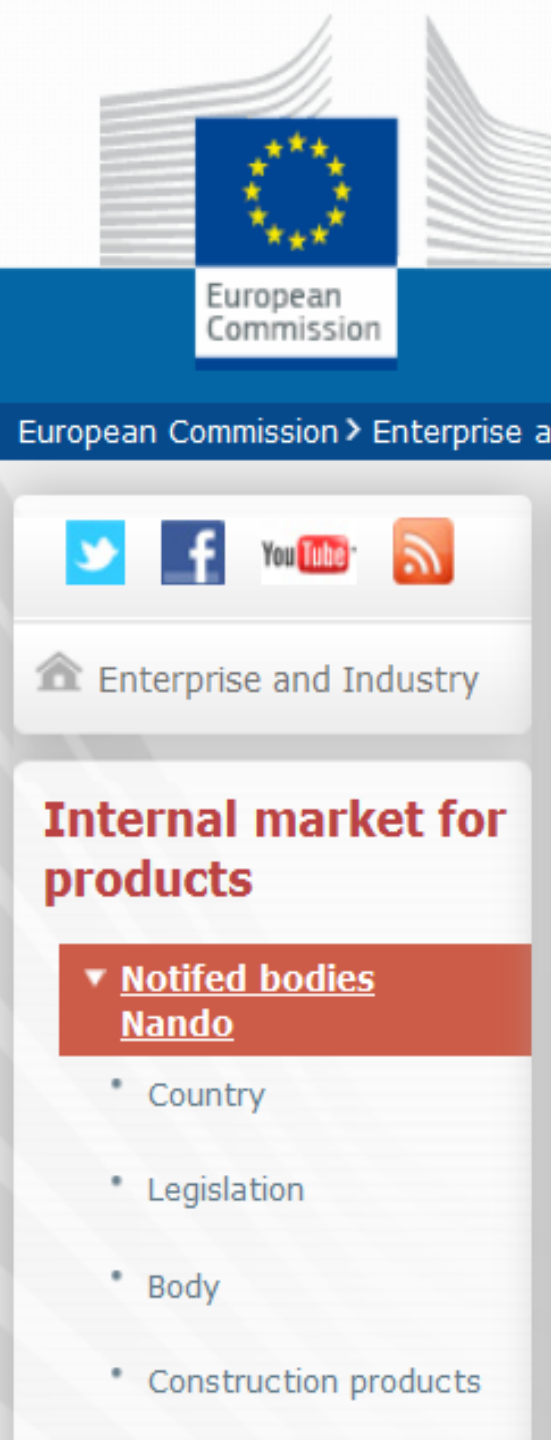
← kiállítás alapja
Teljesítménynyilatkozat
+
Teljesítményállandósági
nyilatkozat.

+
szállítói megfelelőségi nyilatkozat
kivitelezői nyilatkozat

Kiállítás alapja a CE tanúsítvány.

↓
A tanúsítványt is kérhetjük szükség esetén.

CE tanúsítvány ellenőrzése

CE Tanúsítvány kiállítója valóban akkreditált-e az adott vizsgálat elvégzésére?

Ellenőrizhetjük a NANDO rendszer használatával:

<http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/nando/>

Isd. részletesen:

[Hogyan ellenőrizzük az építési termékek megfelelőségét?](http://www.vedelem.hu/files/UserFiles/File/aktualis/20140512_tmke_konf/05.pdf)

http://www.vedelem.hu/files/UserFiles/File/aktualis/20140512_tmke_konf/05.pdf

[Az építményszerkezetek tűzvédelmi megfelelőségének vizsgálata és igazolása](http://www.vedelem.hu/files/UserFiles/File/aktualis/20140512_tmke_konf/06.pdf)

http://www.vedelem.hu/files/UserFiles/File/aktualis/20140512_tmke_konf/06.pdf

[A teljesítménynyilatkozatok tartalma, felhasználása és gyakorlati buktatói](http://www.vedelem.hu/files/UserFiles/File/aktualis/20140512_tmke_konf/07.pdf)

http://www.vedelem.hu/files/UserFiles/File/aktualis/20140512_tmke_konf/07.pdf

A tűzvédelmi előírásoknak való megfelelés igazolásának lehetőségei

http://www.vedelem.hu/files/UserFiles/File/aktualis/20131210/4_nagy_meszaros.pdf

Tervezési fázisban

89. § (2) A tűzvédelmi **szakhatóság** a kiürítés és a tűzoltói beavatkozás feltételeinek biztosítása céljából **előírhatja**

- a) a kézi nyitást vagy távnyitást követő **visszazárás és újranyitás** kiépítését és
- b) **tűzoltósági vezérlőpanel** kialakítását.

**NAGY BAJ, HA ERRE A KIVITELEZÉSKOR /
ÁTADÁSKOR ÉBRED RÁ A BERUHÁZÓ**

Ki tervezheti?

Az építészeti-műszaki tervdokumentáció része a tűzvédelmi dokumentáció (ennek nevesített része a hő- és füstelvezetés).

A tűzvédelmi tervfejezet készítése szaktevékenység, így megfelelő szakmai ismeretek birtokában végezhető.

Tűzvédelmi dokumentációt csak az a természetes személy készíthet, aki tűzvédelmi szakértő, vagy tűzvédelmi tervezői jogosultsággal rendelkezik.

Ki lehet tűzvédelmi tervező?

Tűzvédelmi szakértő és Tűzvédelmi tervező TUÉ

Vagyis a hő-és füstelvezetőt, az építészeti tűzvédelmi tervezés részeként tervezni kell és azt csak meghatározott jogosítványokkal rendelkező tervező vagy szakértő végezheti.

A napi használat biztonsága

Tervezzük és használjuk, mert a naponta használt biztonságosabb, gazdaságosabb!

**2015 A FÉNY
NEMZETKÖZI ÉVE VOLT**
(idén is ragyoghat)

- Szellőztetésre / hűtésre
- Természetes megvilágításra
- Léghanggátlásra
- Dizájn elemként

Biztonságosra és Gazdaságosra

***KÖSZÖNÖM A
MEGTISZTELŐ FIGYELMET!***

Tűzvédelmi szakmérnök

ludor@ludor.hu www.ludor.hu